

Briselē, 2026. gada 25. jūnijā
(OR. en)

11024/26

ECOFIN 893
RELEX 882
NIS 1
MED 32
COEST 506
ECB
EIB

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 23. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 294 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par makrofinansālās palīdzības sniegšanu trešām valstīm 2025. gadā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 294 final.

Pielikumā: COM(2026) 294 final

EIROPAS
KOMISIJA

Briseļē, 23.6.2026.
COM(2026) 294 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par makrofinansiālas palīdzības sniegšanu trešām valstīm 2025. gadā

{SWD(2026) 160 final}

SATURS

1. IEVADS.....	2
2. MAKROFINANSIĀLĀS PALĪDZĪBAS DARBĪBAS 2025. GADĀ.....	3
2.1. Austrumu kaimiņreģions	3
• Ukraina	3
2.2. Dienvidu kaimiņreģions	5
• Ēģipte.....	5
• Jordānija.....	6
2.3. Rietumbalkāni	8
• Ziemeļmaķedonija	8
3. MFP LĪDZEKĻU PAREIZAS IZMANTOŠANAS NODROŠINĀŠANA: DARBĪBAS NOVĒRTĒJUMI UN <i>EX POST</i> IZVĒRTĒJUMI	9
3.1. Darbības novērtējumi	9
3.2. Izvērtējumi	11
4. VISPĀRĒJĀS NORISES SAISTĪBĀ AR MFP INSTRUMENTU	12
4.1 MFP instrumenta darbība	12
4.2 MFP 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā	13
4.3 MFP, kā ierosināts Komisijas priekšlikumā par nākamo daudzgadu finanšu shēmu 2028.–2034. gadam	14
5 RAUGOTIES NĀKOTNĒ – MFP DARBĪBAS UN BUDŽETA SITUĀCIJA 2026. GADĀ	14
1. tabula. MFP dotāciju saistības un maksājumi un izmaksātie MFP aizdevumi 2023.– 2026. gadā (EUR).....	17

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par makrofinansiālas palīdzības sniegšanu trešām valstīm 2025. gadā¹

1. IEVADS

Makrofinansiāla palīdzība (MFP) ir ES finanšu instruments², kas tiek nodrošināts partnervalstīm, kuras saskārušās ar maksājumu bilances grūtībām. Kopš tās ieviešanas 1990. gadā MFP ir veicinājusi makroekonomiskās un finanšu stabilitātes stiprināšanu valstīs, kuras atrodas ES kaimiņos vai ģeogrāfiski tuvu ES, tajā skaitā kandidātvalstīs, un vienlaikus palīdzējusi tām īstenot strukturālās reformas. Tās nodrošināšanas nosacījums parasti ir ar piesardzības pasākumiem nesaistīta vienošanās ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF). Uz MFP darbībām attiecas arī politisks priekšnoteikums, saskaņā ar kuru ir jāievēro cilvēktiesības un jānodrošina efektīvi demokrātiskie mehānismi, tajā skaitā daudzpartiju parlamentārā sistēma un tiesiskuma, ievērojot LES 21. panta 1. punktā noteiktos Savienības ārējās darbības principus un mērķus.

MFP instruments ir paredzēts, lai mazinātu tūlītēju ārējā finansējuma spiedienu un palīdzētu novērst maksājumu bilances grūtību pamatcēloņus. Sniedzot savlaicīgu un mērķtiecīgu finansiālo palīdzību, tas ļauj saņēmējvalstīm palielināt fiskālo telpu, uzlabot parāda atmaksājamību un panākt progresu nepieciešamo reformu īstenošanā. Izlīdzinot makroekonomikas korekciju ceļu, MFP darbības var mazināt nelabvēlīgu ekonomisko un sociālo ietekmi, tādējādi dodot partnervalstīm vairāk laika risināt to maksājumu bilances krīzes pamatcēloņus.

MFP galvenokārt tiek sniegta ilgtermiņa koncesionālu aizdevumu veidā, lai gan darbības attiecīgā gadījumā var ietvert aizdevumu un dotāciju apvienojumu. MFP aizdevumi tiek finansēti saskaņā ar ES diversificēto finansēšanas stratēģiju, proti, Komisija emitē vienziņmola ES obligācijas un novirza ieņēmumus uz centrālu finansējuma fondu, no kura tiek finansētas vairākas ES politikas programmas, tajā skaitā MFP. MFP dotācijas tiek finansētas tieši no ES budžeta.

MFP parasti izmaksā pa daļām, atkarībā no skaidri definētu ekonomikas politikas nosacījumu izpildes, par kuriem panākta vienošanās ar partnervalsti. MFP papildina parasto ES sadarbības palīdzību un veicina plašāku ES mērķu sasniegšanu – stabilitātes saglabāšanu, labklājības veicināšanu un ES vērtību popularizēšanu ārpus tās robežām. Šo novērtējumu pamato vairāki neatkarīgi MFP darbību *ex post* izvērtējumi³ un 2023. gada metaizvērtējums, kas aptver visas MFP darbības, kuras izvērtētas laikposmā no 2010. līdz 2020. gadam⁴.

¹ Šā ziņojuma pamatā ir informācija, kas pieejama par laiku līdz 2026. gada aprīlim.

² Juridiskais pamats MFP sniegšanai trešām valstīm, kas nav jaunattīstības valstis, ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 212. pants. Ja trešai valstij nepieciešama steidzama finansiāla palīdzība, par juridisko pamatu var izmantot LESD 213. pantu.

³ Visi *ex post* izvērtējumi ir pieejami Komisijas tīmekļvietnē: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_lv.

⁴ Komisijas dienestu darba dokuments *Evaluation of macro-financial assistance to third countries (meta-evaluation of operations for 2010-2020)* (SWD(2023) 16).

2025. gadā MFP instruments turpināja apliecināt savu spēju ātri un efektīvi reaģēt uz ārkārtas apstākļiem, vienlaikus saglabājot savu pamatuzdevumu aizsargāt makroekonomisko stabilitāti un veicināt strukturālās reformas. Ukrainā ES izmaksāja MFP aizdevumus 18,1 miljarda EUR apmērā G7 iniciatīvas “Ātrāka ārkārtas ieņēmumu izmantošana Ukrainai domātiem aizdevumiem” (ERA)⁵ ietvaros. Lai gan šim atbalstam ir īpašas iezīmes, tā mērķis, tāpat kā iepriekšējām MFP darbībām, bija risināt valsts steidzamās finansējuma vajadzības un atbalstīt tās ekonomikas noturību, ņemot vērā Krievijas pastāvīgos uzbrukumus, kuru rezultātā tiek nodarīts smags kaitējums Ukrainas kritiskajai infrastruktūrai un radītas būtiskas makroekonomiskās sekas. Vienlaikus MFP darbības Ēģiptē un Jordānijā palīdzēja stabilizēt to ekonomiku, ņemot vērā pieaugošās problēmas, ko rada sarežģītā un nestabilā situācija Tuvo Austrumu reģionā un nepieciešamība paātrināt svarīgas strukturālās reformas.

2025. gada MFP ziņojums ir sagatavots saskaņā ar Komisijai noteiktajiem ziņošanas pienākumiem, kas paredzēti ES tiesību aktos. Tam ir pievienots Komisijas dienestu darba dokuments, kurā sniegts sīkāks novērtējums par atsevišķu MFP darbību īstenošanu.

2. MAKROFINANSIĀLĀS PALĪDZĪBAS DARBĪBAS 2025. GADĀ

ES 2025. gadā sniedza makrofinansiālo palīdzību Ukrainai, Ēģiptei un Jordānijai.

Ņemot vērā to, ka Krievija turpina agresijas karu, Ukraina joprojām bija lielākā MFP saņēmēja, un gada laikā tai G7 ERA iniciatīvas ietvaros tika izmaksāts 18,1 miljards EUR; saskaņā ar šo iniciatīvu ir darīti pieejami aizdevumi kopumā 45 miljardu EUR apmērā, kurus paredzēts atmaksāt no ārkārtas ieņēmumiem, kas gūti no iesaldētajiem Krievijas valsts aktīviem. Dienvidu kaimiņreģionā likumdevēji 2025. gada jūnijā apstiprināja MFP darbību Ēģiptei 4 miljardu EUR apmērā, no kuriem 1 miljards EUR tika izmaksāts 2026. gada janvārī. Turklāt 2025. gada aprīlī likumdevēji apstiprināja MFP darbību Jordānijai 500 miljonu EUR apmērā, no kuriem 250 miljoni EUR tika izmaksāti 2025. gada septembrī. Komisija 2025. gada augustā nāca klajā ar priekšlikumu par papildu MFP darbību Jordānijai 500 miljonu EUR apmērā. Visbeidzot, attiecībā uz Rietumbalkāniem netika panākts turpmāks progress saistībā ar Ziemeļmaķedonijai īstenoto MFP darbību 100 miljonu EUR apmērā.

2.1. Austrumu kaimiņreģions

- **Ukraina**

Apstākļos, kad kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma 2022. gadā tiek nodarīti smagi postījumi cilvēkkapitālam un fiziskajam kapitālam, Ukrainas ekonomika ir turpinājusi apliecināt ievērojamu noturību, lai gan izaugsme pēdējos ceturkšņos ir būtiski palēninājusies. Pēc 3,5 % pieauguma 2024. gadā pastiprināti uzbrukumi energoinfrastruktūrai, darbaspēka trūkums un pastāvīgi jaudas ierobežojumi 2025. gadā noteica reālā IKP pieauguma samazināšanos līdz 1,8 %. Ekonomika joprojām ir lielā mērā atkarīga no tā, cik labi darbojas eksporta koridori caur Melno jūru un Donavu, kā arī no turpmākas starptautiskās finansiālās palīdzības, tajā skaitā atbalsta no ES ERA

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/2773 (2024. gada 24. oktobris), ar ko izveido Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismu un sniedz ārkārtas makrofinansiālu palīdzību Ukrainai (OV L, 2024/2773, 28.10.2024.).

MFP un Ukrainas mehānisma. Inflācijas kāpuma temps 2025. gada sākumā paātrinājās energoapgādes traucējumu, pārtikas cenu spiediena un spēcīga darba samaksas pieauguma apstākļos, bet kopš tā laika ir ievērojami samazinājies, 2026. gada janvārī sasniedzot 7,4 %. Tas bija daļēji saistīts ar Ukrainas Valsts bankas stingro monetārās politikas nostāju 2025. gadā, kas tikai nesen tika mīkstināta, 2026. gada janvārī samazinot galveno politikas procentu likmi līdz 15 %. Ārējā pozīcija joprojām ir nestabila, un tiek lēsts, ka tekošā konta deficīts 2025. gadā joprojām bija ievērojams, proti, 14,5 % no IKP, atspoguļojot lielo importa pieprasījumu, kas saistīts ar aizsardzības vajadzībām, enerģētiku un rekonstrukciju, un dotāciju finansējuma pakāpenisku samazināšanu. Publiskās finanses joprojām ir pakļautas intensīvam spiedienam, un valsts budžeta deficīts ir 19,5 % no IKP, kas atspoguļo ilgstošus karalaika izdevumus un rekonstrukcijas vajadzības, lai gan ir pieņemti jauni nodokļu pasākumi, kuru mērķis ir palielināt ieņēmumus. Banku nozarē līdz šim joprojām valda stabilitāte un ir labs kapitalizācijas līmenis, ko sekmē prudenā regulējums un liela likviditāte, neraugoties uz ārkārtīgi sarežģīto darbības vidi. Nākotnes ekonomiskās perspektīvas joprojām ir ļoti nenoteiktas, un tās ierobežo enerģijas un ražošanas infrastruktūras nepārtrauktā iznīcināšana, darbaspēka trūkums un neprognozējamā kara gaita. Ņemot vērā iepriekš minēto, pastāvīgs un prognozējams starptautiskais finansiālais atbalsts joprojām ir būtisks, lai saglabātu makroekonomisko stabilitāti un ļautu Ukrainai turpināt pretoties Krievijas īstenotajam agresijas karam.

No Krievijas pilna mēroga agresijas kara sākuma līdz 2023. gada beigām vairākās secīgās MFP darbībās bija izmaksāti kopumā 25,2 miljardi EUR, taču karš joprojām radīja ievērojamu spiedienu uz Ukrainas publiskajām finansēm. Tāpēc 2025. gadā bija vajadzīgs papildu finansējums, lai novērstu finansējuma trūkumu valstī.

Šādos apstākļos G7 vadītāji 2024. gada jūnija samitā Apūlijā, Itālijā, apņēmas piešķirt Ukrainai ERA izdevumus 45 miljardu EUR apmērā, kas tiktu atmaksāti, izmantojot turpmākus ārkārtas ieņēmumus no iesaldētiem Krievijas valsts aktīviem, kuri tiek turēti ES un citās attiecīgajās jurisdikcijās. Saskaņā ar šo apņemšanos Eiropas Parlaments un Padome 2024. gada 24. oktobrī pieņēma Regulu (ES) 2024/2773, kas stājas spēkā 2024. gada 29. oktobrī. Pēc tam, kad G7 finanšu ministru 2024. gada 25. oktobra sanāksmē tika apstiprināti G7 partneru ieguldījumi, ES apstiprināja MFP aizdevumu Ukrainai 18,1 miljarda EUR apmērā, ko bija paredzēts izmaksāt kā vienu aizdevuma daļu. Komisija 2024. gada 18. decembrī pieņēma lēmumu, ar ko atļauj izmaksāt vienīgo aizdevuma daļu, pēc tam, kad tā bija novērtējusi, ka ar maksājumu saistītie politikas nosacījumi ir izpildīti⁶. Šie nosacījumi aptvēra galvenās reformu jomas, tajā skaitā makrofinansiālo stabilitāti, valsts uzņēmumus, valsts pārvaldi, enerģētiku, tiesiskumu un korupcijas apkarošanu, un aizsardzību. Tie tika izstrādāti kā starpposma soļi plašāku pasākumu īstenošanā saskaņā ar Ukrainas plānu.

Visa MFP summa tika izmaksāta 2025. gadā pa daļām, sākotnēji janvārī izmaksājot 3 miljardus EUR. Tā kā daļa finansējuma tika izmaksāta priekšlaicīgi, februārī izmaksas netika veiktas. Pēc tam izmaksas notika saskaņā ar stabilu grafiku, laikposmā no

⁶ ERA MFP aizdevuma garantija tika nodrošināta, izmantojot ES budžeta manevrēšanas telpu. Ņemot vērā manevrēšanas telpas pieejamības periodu, lai aizdevumam varētu izmantot šo garantiju, lēmums, ar ko atļauj izmaksāt vienīgo aizdevuma daļu, bija jāpieņem līdz 2024. gada 24. decembrim.

2025. gada marta līdz septembrim katru mēnesi izmaksājot 1 miljardu EUR. Tā kā karadarbība frontē pastiprinājās, Ukrainas militārā finansējuma vajadzības 2025. gada 4. ceturksnī pārsniedza iepriekšējās aplēses. Izmaksu grafikā iestrādātā elastība ļāva maksājumu 6,1 miljarda EUR apmērā, kas sākotnēji bija plānots 2025. gada decembrī, izmaksāt agrāk un ar to papildināt regulārās izmaksas 2025. gada oktobrī un novembrī. Līdz ar to izmaksātās summas sasniedza 4 miljardus EUR 2025. gada oktobrī un 4,1 miljardu EUR 2025. gada novembrī.

Pamatojoties uz Komisijas dienestu un Eiropas Ārējās darbības dienesta veiktajiem izvērtējumiem, politisko priekšnosacījumu izpilde visa gada garumā joprojām tika vērtēta pozitīvi. Tomēr bažas radīja 2025. gada jūlijā notikušās izmaiņas institucionālajā regulējumā, kas nosaka korupcijas apkarošanas struktūru – it īpaši Ukrainas Valsts korupcijas apkarošanas biroja (*NABU*) un Specializētās korupcijas apkarošanas prokuratūras (*SAPO*) – neatkarību; tās tika uzskatītas par iespējamu būtisku soli atpakaļ galveno korupcijas apkarošanas iestāžu autonomijas aizsardzībā. Komisija cieši sadarbojās ar Ukrainas iestādēm, lai mainītu situāciju, atjaunotu *NABU* un *SAPO* neatkarību un nodrošinātu, ka visi institucionālās neatkarības riski tiek pienācīgi novērsti pirms jebkādu MFP aizdevuma izmaksu veikšanas (maksājums tika aizturēts līdz situācijas atrisināšanai).

Vienlaikus Ukraina sekmīgi pabeidza vairākas pārskatīšanas SVF 2023. gada paplašinātās finansēšanas mehānisma vienošanās ietvaros, tādējādi apliecinot savu nemainīgo apņemšanos virzīt reformas, neraugoties uz ārkārtīgi sarežģītajiem apstākļiem.

2.2. Dienvidu kaimiņreģions

• Ēģipte

Ēģipte šīs desmitgades sākumā saskārās ar sarežģītiem makroekonomiskajiem apstākļiem, ko noteica vairāki ārēji satricinājumi, piemēram, Covid-19 pandēmija, karš Gazā un uzbrukumi kuģiem Sarkanajā jūrā. Lēnais progress ekonomikas reformu jomā radīja nenoteiktību un kavēja ārvalstu investīcijas. Ēģiptes reālā IKP pieaugums fiskālajā gadā no 2024. gada jūlija līdz 2025. gada jūnijam (2024.–2025. finanšu gads) sasniedza 4,4 %, un 2025. gada 2. pusgadā tā temps turpināja palielināties, sasniedzot 5,3 % salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Progress makroekonomikas politikas pārvaldībā, valūtas kursa liberalizācijas ietekme 2024. gadā un daži uzlabojumi darījumdarbības vidē panāca to, ka situācija sāka uzlaboties. Izaugsmi galvenokārt veicināja privātais patēriņš un privātās investīcijas, savukārt publiskās investīcijas samazinājās. Preču un pakalpojumu neto eksporta devums joprojām bija negatīvs. Bezdarba līmenis samazinājās no 6,4 % iepriekšējā gada atbilstošajā periodā līdz 6,2 % 2025. gada 4. ceturksnī. Inflācija 2025. gada otrajā pusgadā stabilizējās aptuveni 12 % līmenī salīdzinājumā ar 28,5 % 2024. gadā. Vispārējās valdības budžeta deficīts 2024.–2025. finanšu gadā bija 7,2 % no IKP, un procentu maksājumi par valdības parādu pārsniedza 10 % no IKP. Valsts parāds samazinājās līdz 84 % no IKP. Tekošā konta deficīts 2024.–2025. finanšu gadā samazinājās līdz 4,2 % no IKP, palielinoties naudas pārvedumiem no darba ārvalstīs un ieņēmumiem no tūrisma, kas daļēji kompensēja preču tirdzniecības deficīta pieaugumu. Ārvalstu tiešās investīcijas 2024.–2025. finanšu gadā sasniedza 3,3 % no IKP. Centrālās bankas neto ārvalstu valūtas rezerves 2026. gada aprīļa beigās sasniedza

53 miljardus USD, kas atbilst sešu mēnešu preču un pakalpojumu importa apjomam, un tas ir pieaugums salīdzinājumā ar 48,1 miljardu USD, kas tika reģistrēts gadu iepriekš. Tomēr, ņemot vērā valsts atkarību no naftas un gāzes importa, tūrisma un naudas pārvedumiem, tā joprojām ir neaizsargāta pret ārējiem satricinājumiem, piemēram, neseno konfliktu Tuvajos Austrumos, kaut arī veiktie reformu pasākumi ir uzlabojuši Ēģiptes sagatavotību salīdzinājumā ar iepriekš piedzīvoto enerģētikas krīzi.

ES un Ēģipte 2024. gada martā noslēdza stratēģisku un visaptverošu partnerību kopīgai labklājībai, stabilitātei un drošībai, kuras pamatā ir īstermiņa un ilgtermiņa atbalsta finanšu pakete līdz 7,4 miljardu EUR apmērā. Ņemot vērā Ēģiptes sarežģīto ekonomisko un finansiālo situāciju un tās kā svarīga stabilizējoša faktora lomu arvien nestabilākā reģionā, Komisija ierosināja atbalstīt Ēģipti ar divām MFP darbībām kopumā līdz 5 miljardu EUR apmērā – ar i) īstermiņa MFS darbību 1 miljarda EUR apmērā un ii) parasto MFP darbību līdz par 4 miljardu EUR apmērā. Padome 2024. gada aprīlī apstiprināja īstermiņa MFP 1 miljarda EUR apmērā⁷, un 2024. gada decembrī tā tika pilnībā izmaksāta vienā maksājumā.

Turpmāko darbību 4 miljardu EUR apmērā Eiropas Parlaments un Padome apstiprināja 2025. gada jūnijā⁸. Saprāšanās memorands (SM), par kuru bija jāsniedz dalībvalstu komitejas atzinums, tika parakstīts 2025. gada jūlijā. Pirmā aizdevuma daļa 1 miljarda EUR apmērā tika izmaksāta 2026. gada janvārī pēc pozitīva novērtējuma par pirmās daļas izmaksai piesaistīto 13 politikas pasākumu īstenošanu (kas pamatā bija vērsti uz publisko finanšu stiprināšanu, sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas uzlabošanu, konkurētspējas un darījumdarbības vides uzlabošanu un zaļās pārkārtošanās atbalstu), par Ēģiptes panākto progresu politiskā priekšnosacījuma izpildei nepieciešamo konkrēto un ticamo pasākumu īstenošanā un par to, ka SVF programma joprojām tiek īstenota atbilstoši plānam. Otro un trešo MFP aizdevuma daļu 1,5 miljardu EUR apmērā arī plānots izmaksāt 2026. gadā, ja tiks saņemts pozitīvs novērtējums par nosacījumu izpildi.

SVF Valde pabeidza ceturto pārskatīšanu attiecībā uz SVF Paplašinātās finansēšanas mehānismu 8 miljardu USD apmērā 2025. gada martā. Tā kā politikas īstenošana kavējās, piektā pārskatīšana tika apvienota ar sesto pārskatīšanu un notika 2025. gada decembrī. SVF Valde to apstiprināja 2026. gada februārī. Paredzēts, ka SVF programmas termiņš beigsies 2026. gada decembrī.

• **Jordānija**

Neraugoties uz kopumā noturīgu makroekonomisko sniegumu, Jordānijas ekonomiku un perspektīvas joprojām negatīvi ietekmē pastāvīgā nenoteiktība reģionā. Jordānijas reālā IKP pieauguma temps palielinājās līdz 2,7 % 2025. gada 1. un 3. ceturksnī salīdzinājumā ar 2,4 % 2024. gada atbilstošajā periodā. Izaugsme 2025. gadā bija plaša, atspoguļojot turpmākus uzlabojumus lauksaimniecības, apstrādes rūpniecības un transporta pakalpojumu jomā, savukārt ieguves rūpniecībā tā nedaudz samazinājās. Gaisa satiksmes traucējumi, kas saistīti ar vasarā piedzīvoto paaugstinātos spriedzi reģionā, bija īslaicīgi,

⁷ Padomes Lēmums (ES) 2024/1144 (2024. gada 12. aprīlis) par īstermiņa makrofinansiālās palīdzības sniegšanu Ēģiptes Arābu Republikai (OV L, 2024/1144, 15.4.2024.).

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2025/1267 (2025. gada 24. jūnijs) par makrofinansiālās palīdzības sniegšanu Ēģiptes Arābu Republikai (OV L, 2025/1267, 27.6.2025.).

un šķiet, ka tiem ir bijusi ierobežota ietekme uz tūrismu un tirdzniecību. Inflācijas vidējais līmenis 2025. gadā bija 1,8 %. Jordānijas Centrālā banka (CBJ) 2025. gada septembrī samazināja savu politikas procentu likmi par 25 bāzes punktiem līdz 6,25 %, kas ir tās pirmais samazinājums kopš 2024. gada decembra un, ņemot vērā dināra piesaisti ASV dolāram, kopumā ir pieskaņots ASV veiktajai monetārās politikas nosacījumu atvieglošanai.

Tekošā konta deficīts 2025. gada pirmajā pusgadā samazinājās līdz 7,4 % no IKP salīdzinājumā ar 8,3 % no IKP iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Šo uzlabojumu veicināja lielāks preču un pakalpojumu eksports, kas ar uzviju kompensēja importa pieaugumu. Preču tirdzniecības deficīts sasniedza 25,7 % no IKP, un deficītu daļēji mazināja stabili ieņēmumi no tūrisma. Ārvalstu tiešās investīcijas 2025. gada 1. pusgadā palielinājās līdz 4,0 % no IKP (salīdzinājumā ar 3,1 % no IKP 2024. gadā). CBJ kopējās ārvalstu valūtas rezerves joprojām bija lielas, un 2025. gada novembra beigās tās sasniedza 24,6 miljardus USD, kas atbilst aptuveni 8,8 mēnešu preču un pakalpojumu importa apjomam. Tiek prognozēts, ka kopējais centrālās valdības budžeta deficīts samazināsies no aptuveni 5,3 % no IKP 2025. gadā līdz aptuveni 4,8 % no IKP 2026. gadā (4,3 % no IKP 2027. gadā), atspoguļojot paredzamu turpmāku ieņēmumu mobilizāciju un disciplīnu izdevumu jomā. Valsts un valsts garantētā parāda līmenis 2025. gada beigās joprojām bija augsts, proti, 108,6 % no IKP (83,4 % no IKP, atskaitot sociālā nodrošinājuma korporācijas turējumus), un ārējais parāds bija 42,2 % no IKP. Kredītreitingu aģentūras 2025. gadā saglabāja Jordānijas valsts kredītreitingu spekulatīvās kategorijas līmenī.

Kara uzliesmojums Gazā 2023. gada oktobrī radīja ievērojamu plašāku ietekmi, palielinot spiedienu uz Jordānijas drošību un pārbaudot tās ekonomikas noturību. Šādos apstākļos Jordānijas iestādes 2023. gada oktobrī lūdza īstenot jaunu MFP darbību. Likumdevēji 2025. gada aprīlī apstiprināja “MFP IV” darbību 500 miljonu EUR apmērā aizdevumu veidā⁹, un 2025. gada septembrī tika veikta pirmā izmaksa 250 miljonu EUR apmērā. Šī pirmā izmaksa bija atkarīga no attiecīgo priekšnosacījumu izpildes, t. i., politiskā priekšnoteikuma izpildes un SVF programmas apmierinošas izpildes. Darbība tika intensīvāk īstenota sākumposmā, lai palīdzētu Jordānijai apmierināt steidzamas ārējā finansējuma vajadzības paaugstinātas reģiona nestabilitātes apstākļos, vienlaikus daļēji kompensējot neparasti ilgo kavēšanos starp 2023. gada oktobrī iesniegto pieprasījumu un 2025. gada aprīlī pieņemto lēmumu. Šī kavēšanās bija daļēji saistīta ar 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām un tām sekojošo parlamenta izveides procesu.

Pārējās aizdevuma daļas 150 miljonu EUR un 100 miljonu EUR apmērā plānots izmaksāt 2026. un 2027. gadā ar nosacījumu, ka tiks izpildīti priekšnosacījumi un politikas nosacījumi, par kuriem panākta vienošanās saprašanās memorandā un kuri vērsti uz publisko finanšu stiprināšanu, pārvaldības un korupcijas apkarošanas uzlabošanu, sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas uzlabošanu un zaļās pārkārtošanās un dinamiskākas darbīgas darbības vides atbalstīšanu.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2025/793 (2025. gada 14. aprīlis) par makrofinansiālās palīdzības sniegšanu Jordānijas Hāšimītu Karalistei (OV L, 2025/793, 22.4.2025.).

Jordānijas ciešās attiecības ar SVF ir balstītas uz 2024. gada janvārī apstiprināto vienošanos par paplašinātās finansēšanas mehānismu uz četrus gadus termiņu, kura kopējais pieejamais līdzekļu apjoms ir aptuveni 1,3 miljardi USD, un 2025. gada jūnijā apstiprināto vienošanos par noturības un ilgtspējas mehānismu, kura pieejamais apjoms ir aptuveni 700 miljoni USD. Pēdējā pārskatīšana abu mehānismu ietvaros notika 2026. gada aprīlī, kad SVF panāca personāla līmeņa vienošanos ar iestādēm; tas uzsvēra programmas spēcīgo sniegumu, neraugoties uz arvien sarežģītāku ārējo vidi, ko izraisījis pēdējais karš Tuvajos Austrumos. Saskaņā ar SVF novērtējumu Jordānijas fiskālie rādītāji joprojām atbilst programmas mērķrādītājiem, un to veicina stabila ieņēmumu iekasēšana un disciplīnas ievērošana kārtējo izdevumu veikšanā. Iestādes ir apņēmušās turpināt pakāpenisku fiskālo konsolidāciju, lai panāktu valsts parāda attiecības samazināšanos, pamatojoties uz vidēja termiņa ieņēmumu stratēģiju un komunālo pakalpojumu uzņēmumu finanšu stāvokļa uzlabojumiem, vienlaikus saglabājot telpu būtiskiem sociālajiem un publisko investīciju izdevumiem.

Ņemot vērā sarežģīto ekonomisko situāciju un ievērojamās trūkstošā finansējuma vajadzības, Jordānija 2025. gada janvārī lūdza īstenot papildu darbību “MFP V” 500 miljonu EUR apmērā. Pieprasījumā bija norādīts uz ekonomiskās un politiskās vides pasliktināšanos, ņemot vērā to, ka 2024. gadā, kad globālie apstākļi jau tā bija neskaidri, saasinājās reģionālie satricinājumi. Likumdevēji jauno darbību apstiprināja 2026. gada janvārī¹⁰, un tās izmaksas ir plānotas 2026.–2027. gadā līdztekus MFP IV. Sarunas par saprašanās memorandu joprojām turpinās. Gan MFP IV, gan MFP V ir daļa no 2025. gada janvārī izveidotās ES un Jordānijas stratēģiskās un visaptverošās partnerības plašā satvara.

2.3. Rietumbalkāni

- **Ziemeļmaķedonija**

IKP pieauguma temps paātrinājās no 3 % 2024. gadā līdz 3,5 % 2025. gadā, ko lielā mērā veicināja investīcijas, jo arvien straujāk noritēja publisko autoceļu projektu īstenošana. Pieauga arī privātās investīcijas, ko veicināja valdības subsidētie aizdevumi. Mājsaimniecību patēriņa pieaugums saglabājās tādā pašā līmenī kā pirms gada (2,2 % salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu), un apstākļos, kad īslaicīgi samazinājās inflācija, to veicināja reālo izmantojamo ienākumu pieaugums pensiju un darba samaksas kāpuma dēļ, kā arī spēcīga kreditēšanas ekspansija. Izaugsmi vēl vairāk veicināja valsts patēriņš (+ 5,3 %), galvenokārt atspoguļojot spēcīgu darba samaksas pieaugumu valsts sektorā. Pēc samazinājuma reālā izteiksmē 2024. gadā, eksporta kāpums 2025. gadā atjaunojās (+ 6,1 %). Tomēr, tā kā investīcijas un ražošana eksporta vajadzībām lielā mērā bija atkarīga no importētajiem izejmateriāliem, importa gada pieauguma temps bija augstāks (+ 6,8 %). Kopumā neto eksporta ietekme uz IKP pieaugumu joprojām bija negatīva. Patēriņa cenu inflācijas gada vidējais kāpuma temps 2025. gadā paātrinājās līdz 4,1 % (no 3,5 % 2024. gadā), ko veicināja pārtikas cenas, neraugoties uz valdības īstenoto cenu pagaidu kontroli, un iekšzemes līmenī – augošās darba samaksas izmaksas, kas ietekmēja pakalpojumus. Centrālā banka saglabāja piesardzīgu politikas nostāju, paaugstinot

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2026/188 (2026. gada 20. janvāris) par makrofinansālās palīdzības sniegšanu Jordānijas Hāšimītu Karalistei (OV L, 2026/188, 23.1.2026.).

rezervju prasības un stiprinot savus makroprudenciālos instrumentus. 2025. gada decembrī tā koriģēja savu monetārās politikas regulējumu, lai uzlabotu likviditātes pārvaldību un politikas transmisiju. Tekošā konta deficīts 2025. gadā palielinājās par 2,1 procentpunktu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, līdz 4,3 % no IKP, galvenokārt tāpēc, ka bija mazāks pārpalikums sekundāro ienākumu bilanci un pakalpojumu bilanci. Neto ārvalstu tiešo investīciju pieplūdums samazinājās no ārkārtīgi augsta līmeņa 2024. gadā (6,6 %) līdz 2,2 % no IKP 2025. gadā; to noteica lielas aizplūdes saistībā ar starpuņēmumu aizdevumiem, nevis investīciju samazinājums pilnīgi jaunos projektos (greenfield investment). Fiskālā politika joprojām bija ekspansīva. Atbilstoši valdības izvirzītajam mērķrādītājam vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā samazinājās par 0,5 procentpunktiem gada izteiksmē līdz 4 % no IKP. Gada vidū, veicot budžeta pārbalansēšanu, tika samazināti kapitālizdevumi, lai finansētu jaunas izdevumu saistības, it īpaši attiecībā uz publiskā sektora darba samaksu un pensijām. Ziemeļmaķedonijas valsts parāda līmenis 2025. gada beigās bija par aptuveni 10 procentpunktiem augstāks nekā pirmspandēmijas līmenis (2019. gadā), sasniedzot 59,6 % no IKP, un vispārējās valdības parāds šajā periodā palielinājās par 11,3 procentpunktiem līdz 51,8 %.

Komisija 2023. gada februārī pieņēma priekšlikumu sniegt Ziemeļmaķedonijai MFP līdz 100 miljonu EUR apmērā aizdevumos, kas izmaksājami divās vienādās daļās. Likumdevēji operāciju apstiprināja 2023. gada jūlijā¹¹, un Komisija un Ziemeļmaķedonijas iestādes 2024. gada janvārī parakstīja saprašanās memorandu. SM ir ietverti 20 politikas nosacījumi (no kuriem astoņi attiecas uz pirmās daļas izmaksu) tādās jomās kā publiskās finanses, darījumdarbības vide, izglītība un darba tirgus, enerģētika, tiesu sistēma, laba pārvaldība un korupcijas apkarošana. Komisija pirmo aizdevuma daļu 50 miljonu EUR apmērā izmaksāja 2024. gada aprīlī pēc tam, kad bija novērtējusi, ka ir izpildīti visi ar to saistītie nosacījumi.

Otra aizdevuma daļa 50 miljonu EUR apmērā līdz šim nav izmaksāta, jo iestādes nav pieprasījušas līdzekļus un tāpēc nav iesniegušas atbilstības paziņojumu par saistīto politikas reformu īstenošanu. Pēc tam, kad 2024. gada novembrī beidzās vienošanās par piesardzības un likviditātes kredītlīniju ar SVF, Ziemeļmaķedonija nav vienojusies ar SVF par jaunu maksājumu programmu, kas ir viens no priekšnosacījumiem MFP aizdevuma daļas izmaksāšanai. MFP darbības pieejamības periods beidzas 2026. gada augustā.

3. MFP LĪDZEKĻU PAREIZAS IZMANTOŠANAS NODROŠINĀŠANA: DARBĪBAS NOVĒRTĒJUMI UN EX POST IZVĒRTĒJUMI

3.1. Darbības novērtējumi

Atbilstīgi Regulas (ES, Euratom) 2024/2509¹² (Finanšu regula) prasībām Komisija ar ārējo konsultantu palīdzību veic darbības novērtējumus, lai gūtu pamatotu pārliecību par administratīvo procedūru un finanšu aprites darbību saņēmējvalstīs.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2023/1461 (2023. gada 12. jūlijs), ar ko piešķir makrofinansiālo palīdzību Ziemeļmaķedonijas Republikai (OV L 180, 17.7.2023., 1. lpp.).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2024/2509 (2024. gada 23. septembris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (OV L, 2024/2509, 26.9.2024.).

Darbības novērtējumos tiek pārbaudītas publisko finanšu pārvaldības (PFP) sistēmas, it īpaši finanšu ministriju un centrālo banku institucionālā struktūra un procedūras un, konkrētāk, to kontu pārvaldība, kuros tiek ieskaitīta ES finansiālā palīdzība. Īpaša uzmanība tiek pievērsta arī ārējo revīzijas iestāžu darbībai, neatkarībai un darba programmām, kā arī to īstenotās kontroles efektivitātei. Turklāt tiek pārbaudītas centrālā līmeņa publiskā iepirkuma procedūras.

Ukrainas administratīvo procedūru un finanšu aprites darbības novērtējums tika veikts 2022. gadā pirms ārkārtas MFP (2022. gads) un MFP+ (2023. gads), kā arī *ERA* MFP (2024.–2025. gads) atbalsta sniegšanas. Tika secināts, ka kopš iepriekšējā novērtējuma, kas tika veikts 2018. gadā, ir panākts ievērojams progress PFP sistēmu un citu finanšu aprites elementu stiprināšanā. Tika konstatēts arī, ka Ukrainas iestādes joprojām ir apņēmušās veikt pastāvīgus uzlabojumus. Novērtējumā tika uzsvērts, ka PFP reformas galvenajās jomās jānosaka par prioritāti, un, ņemot vērā paredzamos ievērojamos rekonstrukcijas darbus, ieteikti turpmāki pasākumi pēc drošības situācijas uzlabošanās.

Ņemot vērā gaidāmo jaunas MFP darbības sākšanu attiecībā uz Ukrainu, Komisija 2026. gada sākumā sāka jaunu darbības novērtējumu par valsts administratīvajām procedūrām un finanšu apriti. Novērtējumā tika secināts, ka Ukrainas PFP sistēmas un citi finanšu aprites elementi kopš novērtējuma 2022. gadā ir ievērojami uzlabojušies. No vienas puses, Komisija atzinīgi novērtēja valdības pastāvīgo koncentrēšanos uzdevumam un apņēmību, neraugoties uz ietilgušo karu un apstākļu pasliktināšanos valstī, un norādīja uz daudziem pierādījumiem, kas liecina, ka ir īstenotas vai tiek īstenotas vairākas reformas nolūkā uzlabot būtiskus regulatīvos jautājumus, sistēmas un procesus. No otras puses, novērtējumā tika norādīts, ka daudzu regulatīvo reformu efektivitāte būtu jāpārbauda praksē, un tika uzsvērts, ka pēc situācijas normalizēšanās Ukrainā iestādēm būtu jāpievērš uzmanība vairākām kritiski svarīgām jomām.

Pirms MFP darbības sākuma 2023. gadā tika veikts Ziemeļmaķedonijas darbības novērtējums. Novērtējumā tika konstatēts, ka valsts finanšu aprite un procedūras ir apmierinošas un ka PFP sistēmas kopumā ir pareizas, norādot uz pēdējā laikā panākto ievērojamo progresu.

Attiecībā uz Ēģipti un Jordāniju 2024. gadā tika veikti darbības novērtējumi, gatavojoties to attiecīgajām MFP darbībām. Novērtējumā tika konstatēts, ka Ēģiptē iestādes ir panākušas ievērojamu progresu, tajā skaitā ieviesušas jaunus tiesību aktus, kas reglamentē PFP un banku darbību, un secināts, ka PFP sistēma un finanšu aprite ir piemērotas MFP, ja tiks saglabāts reformu temps.

Darbības novērtējums par Jordāniju bija otrais kopš 2020. gada, un tajā tika apstiprināts PFP sistēmu un publisko līdzekļu izmantošanas efektivitātes uzlabošanā panāktais progress. Tomēr tajā tika konstatētas arī dažas problēmas, piemēram, ierobežota Revīzijas biroja neatkarība un pārredzamība, iepirkuma sūdzību izskatīšanas komitejas nepietiekama izmantošana un mazattīstīts sekundārais tirgus valsts vērtspapīriem. Neraugoties uz šīm problēmām, novērtējumā tika secināts, ka Jordānijas finanšu aprite nodrošina spēcīgu

pamatu MFP darbību īstenošanai. Dažas no konstatētajām nepilnībām tika atspoguļotas attiecīgo darbību politikas nosacījumos¹³.

3.2. Izvērtējumi

Saskaņā ar Finanšu regulu un attiecīgajiem MFP lēmumiem Komisija pēc MFP darbību pabeigšanas sistemātiski veic *ex post* izvērtēšanu. Šīs izvērtēšanas mērķis ir analizēt MFP ietekmi uz saņēmējvalsts ekonomiku, it īpaši uz tās ārējās pozīcijas ilgtspēju, un novērtēt Savienības intervences pievienoto vērtību.

Komisija 2025. gada janvārī publicēja kopīgu *ex post* izvērtējumu par MFP darbībām, kas veiktas trīs austrumu kaimiņreģiona valstīs – Moldovā, Gruzijā un Ukrainā – laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam. Attiecībā uz visām trim valstīm izvērtējumā tika secināts, ka darbībām ir pozitīva ietekme uz parāda atmaksājamību un valsts makroekonomisko stabilizāciju. Tas bija īpaši svarīgi Ukrainas gadījumā, ņemot vērā to, ka darbības mērogs bija vērienīgāks un valsts ekonomiskā situācija – sarežģīta. Izvērtējumā arī secināts, ka šīs trīs darbības sekmīgi veicināja pozitīvas pārmaiņas vairākās svarīgās reformu jomās, tajā skaitā pārvaldībā un korupcijas apkarošanā, un ka tās atbilda plašākam ES politikas satvaram un ir saskanīgas ar iestāžu reformu programmām un citu līdzekļu devēju programmām.

Komisija 2025. gada decembrī publicēja *ex post* izvērtējumu par MFP darbībām saistībā ar Covid-19, kas īstenotas 10 partnervalstīs (2020.–2022. gads). Izvērtējumā tika novērtēta MFP pakete 3 miljardu EUR apmērā, kas 2020. gadā tika piešķirta partneriem austrumu kaimiņreģionā, Rietumbalkānos un dienvidu kaimiņreģionā, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas ekonomisko ietekmi. Tajā tika secināts, ka pakete bija savlaicīga, mērķtiecīga un ļāva ļoti atbilstoši reaģēt uz līdz šim nepieredzētu ekonomikas satricinājumu, ko izraisīja Covid-19 pandēmija. Instruments spēja ātri un efektīvi reaģēt uz sistēmisku ārēju satricinājumu, kas vienlaikus skāra vairākas valstis, nemazinot MFP intervences kvalitāti, progresu attiecībā uz makroekonomikas pārvaldības uzlabošanai paredzētajām reformām vai ekonomikas pārvaldības efektivitāti un pārredzamību. Tas arī veicināja ilgtspējīgu izaugsmi un ar to saistītos politikas nosacījumus.

Komisija 2025. gadā sāka *ex post* izvērtēšanu par četrām MFP darbībām, kas Ukrainai tika nodrošinātas no 2022. līdz 2023. gadam, sniedzot ievērojamu ieguldījumu valsts tūlītējo finansējuma vajadzību finansēšanā saistībā ar Krievijas izvērsto agresijas karu (ārkārtas MFP, izņēmuma MFP I un II un MFP+ attiecīgi 1,2, 6 un 18 miljardu EUR apmērā). Izvērtējumā tiks ņemti vērā ārkārtējie apstākļi, kādos atrodas valsts, kas aizstāvas pret agresijas karu, un finansējuma vajadzību steidzamību, kā arī no tā izrietošās darbību izstrādes īpatnības.

¹³ Darbības novērtējums palīdzēja izstrādāt vairākus pasākumus attiecībā uz Jordānijas MFP IV saprašanās memorandu, tajā skaitā prasības par i) ikgadēju iepirkuma ziņojumu, kas apkopotu ar iepirkumu saistītās sūdzības un strīdu izšķiršanas rezultātus, ii) Revīzijas biroja neatkarības stiprināšanu, pakāpeniski atsakoties no *ex ante* revīzijas darbībām iekšējās kontroles struktūrvienībās, un iii) Revīzijas biroja gada pārskata tvēruma ievērojamu paplašināšanu, sākot ar pārskata izdevumu, kas aptver 2025. gada darbības.

4. VISPĀRĒJĀS NORISES SAISTĪBĀ AR MFP INSTRUMENTU

4.1 MFP instrumenta darbība

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada kopīgajā deklarācijā par MFP¹⁴ ir paredzēts, ka šī palīdzība pēc būtības ir makroekonomiska un finansiāla, un ir skaidri noteikts, ka tās mērķis ir “atjaunot ilgtspējīgu ārējo finanšu situāciju kritērijiem atbilstošajās valstīs un teritorijās, kurās ir radušās problēmas saistībā ar ārējo finansējumu”. Tāpēc MFP kā ārkārtas instruments ir jāmobilizē efektīvi un savlaicīgi. Lēmumu pieņemšana, kam izmanto parasto likumdošanas procedūru, bieži ir atzīta par samērā laikietilpīgu, un tas ir būtisks ierobežojums krīzes instrumentam, kura mērķis ir ātri reaģēt uz maksājumu bilances krīzi.

Tomēr ārkārtas apstākļos, kas saistīti ar Covid-19 krīzi un Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, attiecīgās MFP paketes tika pieņemtas ātri, jo visas iestādes pilnībā izmantoja pieejamās procesuālās elastības iespējas. Šajos gadījumos Eiropas Parlaments un Padome vienojās piemērot esošās steidzamības procedūras, kas ļauj pieņemt lēmumu viena mēneša laikā pēc Komisijas priekšlikumu iesniegšanas. Lai panāktu ātru tiesību akta priekšlikuma virzību, Eiropas Parlaments izmantoja Reglamenta 163. pantu, kas ļāva to pieņemt tieši plenārsēdē, racionalizējot apspriešanos ar komitejām.

Gan Eiropas Parlamenta, gan Padomes Reglamentā ir paredzētas steidzamības procedūras, kas izņēmuma gadījumos nodrošina priekšlikumu ātru pieņemšanu. Standarta procedūra ir ievērojami garāka, kā to apliecina situācija ar Komisijas MFP IV priekšlikumu Jordānijai, ko Komisija ierosināja 2024. gada aprīlī, bet likumdevēji pieņēma 2025. gada aprīlī. Šāds termiņš daļēji bija saistīts ar 2024. gada jūnija Eiropas Parlamenta vēlēšanām un tām sekojošo Parlamenta komiteju sastāva atjaunošanu. Turpretī Jordānijai paredzētā “MFP V” tika pieņemta daudz ātrāk – ar Komisijas priekšlikumu 2025. gada augustā un likumdevēju apstiprinājumu 2026. gada janvārī. Ēģiptes gadījumā steidzamā nepieciešamība sniegt atbalstu 2024. gada otrajā pusgadā lika Komisijai izņēmuma kārtā 2024. gada martā ierosināt pirmo steidzamo īstermiņa MFP darbību saskaņā ar LESD 213. pantu (piemērojams gadījumos, kad ir vajadzīga steidzama finansiālā palīdzība, un nepieciešams tikai Padomes apstiprinājums). Tomēr Komisija ierosināja lielāko daļu atbalsta sniegt, izmantojot otru un vairāk vidēja termiņa MFP darbību saskaņā ar parasto procedūru, kas paredzēta LESD 212. pantā (iesaistot abus likumdevējus).

Šajā sakarā ir svarīgi atzīmēt, ka vienkāršotā procedūra Eiropas Parlamenta lēmuma pieņemšanai ir grozīta. Atšķirībā no steidzamības procedūras vienkāršotajā procedūrā nav nepieciešams priekšsēdētāja pieprasījums uzskatīt priekšlikumu par steidzamu, un tajā ir racionalizēts pieņemšanas process, jo paredzēts mazāk apstiprināšanas posmu nekā standarta procedūrā. Šī procedūra pagaidām nav izmantota attiecībā uz pašreizējām MFP darbībām, bet tā varētu labi atbilst MFP ārkārtas raksturam; tas ir apsveicams solis, kas potenciāli palielina parasto darbību efektivitāti.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 778/2013/ES (2013. gada 12. augusts), ar ko piešķir turpmāku makrofinansiālo palīdzību Gruzijai (OV L 218, 14.8.2013., 15. lpp.).

4.2 MFP 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā

Pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) periodu ir raksturojušas vairākas krīzes, ārkārtīgi liela ģeopolitiskā spriedze un nenoteiktība, kas ir skārusi ES partnervalstis un saasinājusi to strukturālo ekonomisko neaizsargātību. Hronoloģiskā secībā šie faktori ietver Covid-19 pandēmijas ekonomiskās sekas, Krievijas agresijas karu pret Ukrainu un pēdējā laikā arī konfliktu saasināšanos Tuvajos Austrumos. Ņemot vērā iepriekš minēto, pēdējos gados pieprasījums pēc MFP ir bijis liels, un tā ir kļuvusi par vienu no galvenajiem ES reakcijas instrumentiem makroekonomiskās nestabilitātes novēršanai tās kaimiņreģionā (arī kandidātvalstīs), papildinot ES ārējo politiku un palīdzot partnervalstīm īstenot būtiskas reformas. Tā kā globālā perspektīva joprojām ir sarežģīta, pieprasījums pēc ES sniegtās MFP, visticamāk, arī turpmākajos gados saglabāsies liels.

MFP aizdevumiem tiek sniegta Ārējās darbības garantija saskaņā ar Regulu (ES) 2021/947¹⁵ (*NDICI* – “Eiropa pasaulē” regula), paredzot 9 % uzkrājumu likmi portfeļa līmenī, kā tas bija arī iepriekšējās DFS. Ņemot vērā ārkārtējo situāciju, kas saistīta ar aizdevumu piešķiršanu valstij, kura atrodas kara stāvoklī un kurai sākotnēji nebija SVF programmas izmaksu atbalsta, kopš ārkārtas MFP sniegšanas sākuma 2022. gadā Ukrainai noteikta uzkrājumu likme 70 % apmērā.

Kopējais budžets, kas sākotnēji bija iezīmēts uzkrājumu veidošanai MFP aizdevumiem, pašreizējā DFS tika noteikts aptuveni 1 miljarda EUR apmērā, kas nozīmē, ka aizdevumu apjoms ir 11 miljardi EUR. Ņemot vērā ES ievērojamo atbalstu Ukrainai ar MFP starpniecību 2022. gadā, tai noteikto augstāku uzkrājumu likmi un pieaugošo spriedzi Tuvajos Austrumos, līdz 2023. gada beigām bija izmantotas vairāk nekā divas trešdaļas no iezīmētajiem uzkrājumiem. Saistībā ar DFS vidusposma pārskatīšanu tika nolemts palielināt budžetu MFP aizdevumu uzkrājumu veidošanai par 180 miljoniem EUR. Tas ļāva mobilizēt pietiekamus resursus, lai finansētu īstermiņa MFP Ēģiptei līdz 1 miljarda EUR apmērā un parasto MFP darbību Ēģiptei līdz 4 miljardu EUR apmērā, ko likumdevēji pieņēma 2025. gada aprīlī, un vienlaikus atstāja zināmu rīcības brīvību citām MFP darbībām līdz 2027. gada beigām (sk. 5. iedaļu par 2021.–2027. gadā finansēto MFP darbību sarakstu).

Tā kā krīzes pēc būtības nav paredzamas, ir svarīgi saglabāt pietiekami lielu budžetu iespējamām turpmākām MFP darbībām šīs DFS atlikušajos divos gados (2026.–2027. gadā). Ziņojuma datumā ar pieejamo budžetu bija iespējams segt aizdevumus līdz 2,2 miljardu EUR apmērā ar standarta 9 % uzkrājumu likmi. Aizdevumus, kas Ukrainai piešķirti MFP+ programmas ietvaros, un ERA MFP aizdevumu (attiecīgi 18 miljardi EUR un 18,1 miljards EUR) nodrošina, izmantojot manevrēšanas telpu pašu resursu maksimālā apjoma ietvaros, un tiem neveido *ex ante* uzkrājumus. To atbalsta mehānisms ir iespēja pieprasīt papildu pašu resursus no dalībvalstīm pēc tam, kad ir izsmeltas visas citas iespējas saskaņā ar spēkā esošo budžeta shēmu. ERA MFP darbības gadījumā ievērojamu finansiālu atbalstu sniedz aizdevumu atmaksājumi (tajā skaitā procenti un visas citas ar aizdevumu saistītās izmaksas) no ārkārtas ieņēmumiem, kas gūti no iesaldētajiem Krievijas centrālās bankas aktīviem.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/947 (2021. gada 9. jūnijs), ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu “Eiropa pasaulē” (OV L 209, 14.6.2021., 1.–78. lpp.).

4.3 MFP, kā ierosināts Komisijas priekšlikumā par nākamo daudzgadu finanšu shēmu 2028.–2034. gadam

Komisija 2025. gada 16. jūlijā un 3. septembrī nāca klajā ar priekšlikumiem nākamajai daudzgadu finanšu shēmai (DFS), tajā skaitā ar priekšlikumu par instrumentu “Eiropa pasaulē”¹⁶, kas ir galvenais ārējās darbības finansēšanas instruments. Instrumenta “Eiropa pasaulē” ierosinātais budžets ir 200 miljardi EUR, un tā mērķis ir atbalstīt ES paplašināšanos, kaimiņattiecības, starptautiskās partnerības un humāno palīdzību. Turklāt, īstenojot ES nelokāmo atbalstu Ukrainai, laikposmā no 2028. līdz 2034. gadam Ukrainas vajadzībām iespējams mobilizēt papildu 100 miljardus EUR.

“Eiropa pasaulē” ietver finanšu instrumentu, budžeta garantiju un no ES budžeta nodrošinātu aizdevumu plašāku izmantošanu, lai palielinātu finansēšanas darbību ietekmi partnervalstīs. Pamatojoties uz priekšlikumu, uzkrājumi MFP aizdevumiem tiks veidoti no “Eiropa pasaulē” budžeta, savukārt MFP darbību pārvaldība joprojām būs specifiska, kā tas pašlaik ir saskaņā ar *NDICI* regulu. Tas saglabātu pašreizējo iestāžu līdzsvaru lēmumu pieņemšanā par MFP saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada kopīgo deklarāciju. MFP arī turpmāk būtu pieejama līdztekus ierosinātajiem uz politiku balstītajiem aizdevumiem kā papildu instruments ārējās finansēšanas instrumentu kopumā, kas ļautu ES ciešā sadarbībā ar SVF arī turpmāk reaģēt uz maksājumu bilances krīzēm partnervalstīs.

Ir sākušās sarunas par nākamo DFS, un Eiropas Parlaments un Padome gatavo savu nostāju.

5 RAUGOTIES NĀKOTNĒ – MFP DARBĪBAS UN BUDŽETA SITUĀCIJA 2026. GADĀ

Tā kā MFP nav plānojama un ir vērsta uz krīzēm, ir grūti sniegt precīzu prognozi par turpmākajām darbībām pašreizējās DFS atlikušajā daļā. Tāpēc šajā iedaļā galvenā uzmanība ir pievērsta darbībām, kas jau apstiprinātas 2026. gadā, un norādīts arī uz iespējamām darbībām nākotnē, uzsverot strauji mainīgās ģeopolitiskās norises.

Austrumu kaimiņreģionā Krievijas agresijas karam pret Ukrainu joprojām ir būtiska ekonomiskā ietekme uz reģionu. Riskam visvairāk pakļautās valstis ir Ukraina un Moldova. Tā abas joprojām ir atkarīgas no būtiskas starptautiskās palīdzības, un šajā ziņā nozīmīga loma ir ES.

Ņemot vērā to, ka Krievija turpina agresijas karu un no tā izrietošās ievērojamās un pastāvīgās finansējuma un aizsardzības vajadzības, ar kurām saskaras Ukraina, ES līderi 2025. gada 18. decembrī vienojās¹⁷ 2026.–2027. gadam piešķirt jaunu atbalsta aizdevumu ar ierobežotām regresa prasījuma tiesībām 90 miljardu EUR apmērā, ko finansē no ES aizņēmumiem kapitāla tirgos un atbalsta ar ES manevrēšanas telpu. Aizdevums būs jāatmaksā tikai pēc tam, kad Ukraina būs saņēmusi reparācijas, savukārt ES budžeta garantijas izmantošana ciešākas sadarbības ietvaros nodrošinās, ka netiek skartas neiesaistīto dalībvalstu (Čehijas, Ungārijas un Slovākijas) finansiālās saistības.

¹⁶ Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko izveido instrumentu “Eiropa pasaulē” (COM/2025/551 final).

¹⁷ Eiropadomes secinājumi, 2025. gada 18. decembris.

Pamatojoties uz šo politisko vienošanos, Komisija 2026. gada 14. janvārī pieņēma tiesību aktu kopumu, kas ietver priekšlikumu, ar ko izveido Ukrainas atbalsta aizdevumu (*USL*), un grozījumus Daudzgaļu finanšu shēmas regulā un Ukrainas mehānisma regulā. Likumdevēji pieņēma *USL* paketi laikposmā no 2026. gada februāra līdz aprīlim¹⁸. Jaunais atbalsta regulējums sniegs ievērojamu palīdzību no budžeta aptuveni vienas trešdaļas apmērā no *USL*, izmantojot dažādu instrumentu kombināciju, tajā skaitā MFP un finansējumu, kas tiks izmaksāts ar Ukrainas mehānisma un *USL* aizsardzības komponenta starpniecību.

MFP komponents būs vērsts uz nosacījumiem, kas stiprina iekšzemes ieņēmumu mobilizāciju, kā arī publisko izdevumu ilgtspēju un kvalitāti. Tas būs papildināms ar jauno SVF programmu un palīdzēs novērst korupcijas pamatcēloņus publiskajās finansēs. Papildus MFP, *USL* finansējums tiks izmantots, lai papildinātu ES Ukrainas mehānismu (2024.–2027. gadam) atbalstu 50 miljardu EUR apmērā, kura mērķis ir atbalstīt galvenās strukturālās reformas Ukrainas ceļā uz pievienošanos ES.

Savukārt Moldovas izaugsmes plāna finansējums 2025.–2027. gadam līdz 1,9 miljardu EUR apmērā ir paredzēts, lai atbalstītu valsts ekonomisko konvergenci ar ES un palīdzētu tuvināt valsti dalībai ES, paātrinot reformas un uzlabojot Moldovas piekļuvi ES vienotajam tirgum.

Dienvidu kaimiņreģionā Tunisija 2022. gada novembrī lūdza MFP 1,2 miljardu EUR apmērā, lai apmierinātu savas finansējuma vajadzības saistībā ar situācijas pasliktināšanos pasaulē un augstajām biržas preču starptautiskajām cenām. Tas notika pēc tam, kad 2022. gada oktobrī tika panākta personāla līmeņa vienošanās ar SVF par jaunu paplašinātās finansēšanas mehānismu (četri gadi, 1,9 miljardi USD). Tomēr SVF Valde nepieņēma programmu, jo Tunisija nespēja īstenot iepriekšējas darbības, it īpaši degvielas subsīdiju reformu. Pēc tam, kad Tunisijas prezidents 2023. gada martā pauda iebildumus pret SVF programmu, saziņa ar SVF tika samazināta līdz minimumam un tika pārtraukta arī IV pantā paredzētā uzraudzība. Pa šo laiku tūrisma uzplaukums un stabilie naudas pārvedumi ir uz laiku mazinājuši ārējā finansējuma spiedienu uz Tunisiju. Komisija ir gatava pēc rūpīga MFP priekšnosacījumu un Tunisijas ārējā finansējuma vajadzību novērtējuma sagatavot priekšlikumu jaunai MFP, tiklīdz būs ieviesta SVF programma, kas apstiprinās valsts vēlmi novērst tās ārējā finansējuma spiediena pamatcēloņus. Tas tika apstiprināts arī visaptverošās partnerības ietvaros starp ES un Tunisiju, par kuru vienošanās tika panākta 2023. gada jūlijā; tomēr tika norādīts, ka būs jāīsteno būtiskas un jaudīgas papildu reformas.

Libāna 2022. gada aprīlī panāca personāla līmeņa vienošanos ar SVF (četri gadi, 3 miljardi USD), taču pagaidām attiecībā uz tās garo iepriekš veicamo darbu sarakstu ir panākts tikai neliels progress. Kopš tā laika tās IKP ir turpinājis samazināties, daudzas valsts iestādes ir pārstājušas darboties, bet valūta ir krasi zaudējusi vērtību, kā rezultātā Libānas ekonomikā plaši tiek izmantoti dolāri. Libānas parlaments 2025. gada janvārī

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2026/467 (2026. gada 24. februāris), ar ko ar ko īsteno ciešāku sadarbību Ukrainas atbalsta aizdevuma izveidošanā 2026. un 2027. gadam (OV L, 2026/467, 26.2.2026.); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2026/468 (2026. gada 24. februāris), ar kuru groza Regulu (ES) 2024/792, ar ko izveido Ukrainas mehānismu (OV L, 2026/468, 26.2.2026.); Padomes Regula (ES) 2026/469 (2026. gada 23. aprīlis), ar kuru groza Regulu (ES, Euratom) 2020/2093, ar ko nosaka daudzgaļu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L, 2026/469, 23.4.2026.).

ievēlēja prezidentu, un dažas dienas vēlāk tika iecelts jauns premjerministrs, tādējādi izbeidzot vairāk nekā piecus gadus ilgušo politisko strupceļu un radot apstākļus jaunam reformu stimulam un sadarbības atjaunošanai ar SVF. Jaunā valdība 2025. gada martā oficiāli lūdza izveidot jaunu SVF programmu, kas varētu būt pozitīvs solis ekonomikas krīzes risināšanā ar starptautisku palīdzību un visaptverošām reformām. Kopš tā laika valdība ir panākusi zināmu progresu attiecībā uz būtiski svarīgām reformām, tajā skaitā pieņemot tiesību aktus, kas daļēji atrisinās krīzi banku nozarē. Šādu reformu īstenošana ir jaunas SVF programmas priekšnoteikums. Tomēr 2026. gada aprīlī parlaments vai nu vēl nebija pieņēmis svarīgus tiesību aktus, vai arī to sagatavošana bija jāatsāk, jo SVF pamatprasības nebija pilnībā izpildītas. Lai gan nākamo vēlēšanu atlikšana uz diviem gadiem var veicināt turpmāku progresu attiecībā uz šiem tiesību aktiem, nesenā konfliktu atjaunošanās valstī un reģionā rada papildu problēmas ekonomikas reformu īstenošanā. Komisija ir gatava atbalstīt visaptverošu reformu programmu ar MFP darbību, tiklīdz būs izpildīti priekšnosacījumi (tai skaitā būs ieviesta atjaunināta SVF programma, no kuras tiek sekmīgi izmaksāti līdzekļi).

Komisija ir gatava izskatīt turpmākos MFP pieprasījumus un vajadzības gadījumā ierosinās jaunas un/vai papildu MFP darbības atbilstīgajiem partneriem.

1. tabulā ir sniegts pārskats par MFP dotāciju saistībām un maksājumiem un MFP aizdevumu izmaksu 2023., 2024., 2025. un (provizoriski) 2026. gadā.

1. tabula. MFP dotāciju saistības un maksājumi un izmaksātie MFP aizdevumi 2023.–2026. gadā (EUR)¹⁹

	2023	2024	2025	2026
Saistību apropriācijas dotācijām budžetā	45 423 330	57 367 177	59 267 773	61 511 946
Darbības novērtējumi, <i>ex post</i> izvērtējumi	350 000	619 440	331 775	750 000
Citas iespējamās MFP darbības	45 073 330	56 747 737	58 935 998	60 761 946
Saistības kopā	45 423 330	57 367 177	59 267 773	—
Maksājumu apropriācijas dotācijām budžetā	39 880 000	57 367 177	59 267 773	61 511 946
Darbības novērtējumi, <i>ex post</i> izvērtējumi	329 765	749 270	331 775	750 000
MFP Moldovai (Lēmums (ES) 2022/563) (pabeigta)	10 000 000	5 000 000	—	—
MFP Moldovai (papildinājums) (Lēmums (ES) 2023/1165) (pabeigta)	22 500 000	22 500 000	—	—
Citas iespējamās MFP darbības	—	—	—	60 761 946
Maksājumi kopā	32 829 765	28 249 270	331 775	61 511 946
Dotāciju maksājumiem neizmantotie piešķirumi	7 050 235	29 117 907	58 935 998	—
Izmaksātie MFP aizdevumi		—	—	—
MFP III Jordānijai (pabeigta)	200 000 000	—	—	—
MFP Moldovai (pabeigta)	40 000 000	45 000 000	—	—
Ārkārtas MFP Ukrainai (pabeigta)	—	—	—	—
Izņēmuma MFP Ukrainai (pabeigta)	—	—	—	—
Papildu MFP Moldovai (pabeigta)	50 000 000	50 000 000	—	—
MFP+ Ukrainai (pabeigta)	18 000 000 000	—	—	—
MFP Ziemeļmaķedonijai	—	50 000 000	—	—
Īstermiņa MFP Ēģiptei (pabeigta)	—	1 000 000 000	—	—
Parastā MFP Ēģiptei	—	—	—	1 000 000 000
MFP+ ERA Ukrainai (pabeigta)	—	—	18 115 700 000	—
MFP IV Jordānijai	—	—	250 000 000	—
Visi izmaksātie MFP aizdevumi kopā	18 290 000 000	1 145 000 000	18 365 700 000	1 000 000 000

¹⁹ Tabulā nav ņemts vērā neviena priekšlikums jaunām MFP darbībām pēc 2025. gada decembra.